

ตีมตำริมลำคลอง ที่"บ้านศิลปิน คลองบางหลวง"

นำเสนอเมื่อ : 14 ต.ค. 2552

บรรยากาศสองฝั่งริมคลองบางหลวง

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ฉันเคยพาเดินชอกแซกเที่ยวย่านคลองบางหลวงกันมาหนหนึ่ง ในครั้งนั้นไปเดินชมบรรยากาศเก่าๆแถบสะพานเจริญพาศน์ ชมความเป็น "ย่านขุนนาง" หรือละแวกบ้านของขุนนางชั้นผู้ใหญ่ในแผ่นดินเมื่ออดีต

สำหรับใครที่ยังไม่คุ้นเคยกับชื่อคลองบางหลวง ฉันก็ขอเกริ่นให้ฟังกันสักหน่อยว่า "คลองบางกอกใหญ่" หรือที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า "คลองบางหลวง" นั้น เดิมเคยเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาสายเดิมมาก่อน แต่เป็นแม่น้ำขงที่โค้งอ้อมกินบริเวณทางตั้งแต่บริเวณโรงพยาบาลศิริราชปัจจุบัน โค้งจนมาถึงบริเวณวัดโมลีโลกยาราม หรือบริเวณป้อมวิไชยประสิทธิ์ในปัจจุบัน ดังนั้นเวลาน้ำเรือผ่านมาจึงทำให้เสียเวลาในการเดินทางไปมาก สมเด็จพระชัยราชาธิราช พระมหากษัตริย์ในแผ่นดินกรุงศรีอยุธยาจึงโปรดเกล้าฯให้มีการขุดคลองลัดขึ้นในปี พ.ศ.2065 เพื่อย่นระยะทางและระยะเวลาสำหรับบรรดาพ่อค้าต่างชาติที่จะมาค้าขายเจริญสัมพันธไมตรีกับอาณาจักรอยุธยา

"บ้านศิลปิน คลองบางหลวง" มองเห็นเจดีย์องค์ใหญ่ตั้งอยู่กลางบ้าน

เมื่อมีการขุดคลองแล้ว คลองที่ขุดก็กลับมีขนาดใหญ่โตขึ้นเพราะกระแสน้ำสามารถไหลมาตามเส้นทางตรงกัดเซาะชายฝั่งให้กว้างขึ้น แต่แม่น้ำสายดั้งเดิมกลับเล็กลงๆ กลายเป็นคลองสายหนึ่ง ปากคลองทางฝั่งโรงพยาบาลศิริราชเรียกกันว่า "คลองบางกอกน้อย" ส่วนปากคลองอีกด้านหนึ่งทางป้อมวิไชยประสิทธิ์เราเรียกกันว่า "คลองบางกอกใหญ่" นั่นเอง

ส่วนเหตุที่เรียกคลองบางกอกใหญ่ว่าคลองบางหลวงก็เพราะว่า เมื่อคราวที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมาสร้างราชธานีใหม่ที่กรุงธนบุรีนั้น ก็มีข้าราชการขุนนางชั้นผู้ใหญ่หลายต่อหลายท่านมาจับจองสร้างบ้านกันอยู่ริมคลองบางกอกใหญ่ เพราะเป็นบริเวณใกล้เคียงกับพระราชวังกรุงธนบุรี ชาวบ้านจึงเรียกคลองแถบนี้อีกชื่อหนึ่งว่า "คลองบางข้าหลวง" และเหลือเพียง "คลองบางหลวง" กันจนปัจจุบัน

เจดีย์ย่อมุมไม้สิบสองสมัยอยุธยา

คลองบางหลวงที่ฉันจะพามาชมกันวันนี้เป็นอีกจุดหนึ่งที่แตกต่างไปจากครั้งก่อน โดยบริเวณนี้ถือเป็นจุดศูนย์กลางของชุมชนในอดีต ตั้งแต่สมัยยังไม่ได้ขุดคลองลัดบางกอกโน้น นั่นก็คือคลองบางหลวงในช่วงแถบวัดมหาสุรารัตน์ ในบริเวณนี้มีสิ่งที่น่าสนใจอย่าง "บ้านศิลปิน คลองบางหลวง" บ้านไม้เกาสองชั้นทรงมะนิลาของตระกูล "ริกสำรวจ" ที่มีความเก่าแกมาตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี มีการต่อเติมมาเรื่อยๆ ตามยุคสมัย ปัจจุบันเพิ่งเปิดให้เข้าชมในรูปแบบของแกลเลอรี่เล็กๆ ชายของที่ระลึก และเป็นมุมสงบริมสายน้ำของคลองบางหลวงใหญ่ที่ผ่านมาไต่แวะพักกายและใจกันที่นี่

ฉันได้คุยกับคุณชุมพล อักพันธ์านนท์ ศิลปินผู้หลงเสน่ห์ของบ้านไม้ริมคลองและวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในแถบนี้ จนรวบรวมทุนกับเพื่อนรุ่นพี่มาซื้อและซ่อมบ้านหลังใหญ่ หมดเงินไปกว่าหลายหมื่นบาทไปก็มาก เพียงอยากให้คนใดมาสัมผัสกับบรรยากาศและสิ่งที่เขาเห็นว่ามีความคุณค่าในชุมชนแถบนี้

มุมมองของที่ระลึก ไปสภารัดสวยๆ

"เมื่อผมมาที่บ้านหลังนี้ก็ได้เห็นเสน่ห์ของความเรียบง่าย ของวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในแถบนี้ที่ไม่ได้ทิ้งถิ่นฐานไปไหน ไม่มีคนนอกเขามาอยู่มากมาย แต่พวกเราเป็นคนแปลกใหม่ที่เขามาอยู่ในชุมชนก็พยายามจะไม่ทำอะไรที่ขัดกับวิถีของเขา แต่จะพยายามทำอะไรให้กับชุมชนโดยกลมกลืน ไม่ขัด และเกิดประโยชน์" ชุมพล กลาว

ในช่วงแรกที่เริ่มเข้ามาในชุมชน ชุมพลและเพื่อนๆ ก็เริ่มสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้วยการสอนศิลปะให้เด็กๆ ในละแวกนี้ จนทำให้เกิดความคุ้นเคยกันไปในแต่ละบ้าน และยังแสดงให้เห็นในชุมชนเห็นว่าพวกเขาไม่ได้เขามาเปิดบ้านเปิดร้านแสวงหาผลกำไรกันอย่างเดียว แต่มีความต้องการอยู่ร่วมกับชุมชนอยู่ได้อย่างไม่ขัดหูขัดตากับสิ่งที่เขาเป็น ซึ่งก็เข้าใจว่าเมื่อเริ่มมาปรับปรุงสร้างบ้านศิลปิน, คนบ้านไกลเรือนเคียงก็เริ่มปรับปรุงหน้าบ้านของตัวเองให้ดูดี ทำทางเดินหน้าบ้านใหม่ใหญ่เรียบรอยสวยงาม ซึ่งชุมพลกลาวว่า ดีใจกว่าที่ทำบ้านศิลปินเสร็จอีก เพราะแสดงว่าชุมชนรวมมือกันและเห็นด้วยกับสิ่งที่เราทำ

แกลเลอรีเล็กๆบนชั้นสอง

ฉันได้มาเยือนบ้านศิลปิน ที่คลองบางหลวงในช่วงสายๆ ของวันหยุดวันหนึ่ง จึงได้เห็นบรรยากาศสบายๆของคนแถวๆนั้น ที่ออกมานั่งพูดคุยกันอยู่ที่ริมคลองหน้าบ้าน บางก็กำลังเตรียมจัดโต๊ะกินข้าวกันพร้อมหน้าพร้อมตา บางก็พูดคุยกันไป มือก็สาละวนอยู่กับงานตรงหน้า สวนเด็กๆลงไปจับกลุ่มเล่นน้ำกันในลำคลองสงเสียดใจว้าว เป็นภาพที่ไม่ได้เห็นบ่อยนัก

เมื่อมาถึงบ้านศิลปิน ฉันก็เดินชมสิ่งต่างๆภายในบ้าน ผังของบ้านมีลักษณะเป็นรูปตัว U ตรงกลางตัวมีสิ่งแปลกสะดุดตาที่ไม่คิดว่าจะเจออยู่ในบริเวณบ้าน นั่นก็คือเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสององค์ไม่เล็กเลยที่ตั้งอยู่กลางบ้าน สอบถามมาได้ความว่า เจดีย์นี้เป็นเจดีย์เก่าแก่อายุร้อยปี และเป็นส่วนหนึ่งของวัดกำแพง หรือวัดบางจาก วัดที่ตั้งอยู่ใกล้กับบ้านศิลปินฯ เพียงแค่ข้ามสะพานปูนเล็กๆไป เพราะพื้นที่บริเวณนี้ก็เป็นของวัดเสียส่วนใหญ่ เจดีย์องค์นี้จึงมาตั้งอยู่กลางละแวกบ้าน โดยที่ไม่มีใครคิดหรือทำลายไปแต่อย่างใด

จับกาแฟไปพร้อมกับชมบรรยากาศริมคลอง

ยกมือไหว้องค์เจดีย์กันเสียก่อนจะเดินสำรวจกันต่อ ที่ชั้นกลางของบ้านมีมุมจัดแสดงข้าวของเครื่องใช้โบราณอย่างเครื่องเล่นแผ่นเสียง รวมไปถึงหม้อไหต่างๆ อีกมุมหนึ่งทำเป็นร้านกาแฟเครื่องดีมีเล็กๆ และมุมขายของที่ระลึก จำหน่ายไปสภารัดสวยๆ ราคาถูกฝีมือของคุณชุมพลเองให้คนที่มาชมได้ชื่นชมความประณีตใส่ใจส่งไปถึงคนที่ไม่ได้มาด้วย รวมไปถึงยังมีผ้าม่านผ้าพันคอเป็นของฝากติดไม้ติดมือเล็กๆน้อยๆสำหรับชาวต่างชาติที่แวะขึ้นจากเรือหางยาวมาเที่ยวชมอีกด้วย

อีกมุมหนึ่งของบ้าน จัดทำเป็นโต๊ะเก้าอี้สำหรับทำเครื่องดื่มประเภทต่างๆพวกเครื่องดื่ม หรือจิวเวลรี่ โดยมีอาจารย์จากมหาวิทยาลัยศิลปากรมาเป็นผู้สอน พอให้โดยบรรยากาศของความเป็นบ้านช่างทองเมื่อในอดีต ใครที่สนใจขอเชิญมาเรียนได้ทุกวันอาทิตย์ คิดค่าเล่าเรียนชั่วโมงละ 200 บาทเท่านั้น

แหล่งพักผ่อนในกรุงเทพฯอีกแห่งหนึ่ง

และหากขึ้นไปยังชั้นสองของบ้าน ก็จะได้ชมแกลเลอรีเล็กๆ จัดแสดงภาพของศิลปินที่เป็นเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ มาฝากขาย ใครใคร่ซื้อก็ซื้อได้ หรือถ้าไม่ใคร่เดินชมกันไปไหนเพลินๆ สวนมากจะเป็นภาพบรรยากาศริมน้ำในสถานที่ต่างๆ รวมไปถึงภาพบรรยากาศของคลองบางหลวงแห่งนี้ด้วย

แต่ฉันว่า แค่นี้ได้ชมภาพวิถีชีวิตริมน้ำที่ดูสะอาดสะอ้าน บ้านแต่ละหลังไม่ปล่อยให้ทรุดโทรม ได้นั่งกินกาแฟหอมๆ หรือใครไม่กินกาแฟก็สั่งนมเย็นส่งโกโก้ นั่งจับเครื่องดื่มไปริมน้ำ เรือพายเดี่ยวหรือผู้ใดที่แล่นผ่านมาก็บอกเรียกแก้ว หรือหากเรือหางยาวพาฝรั่งผ่านมาเที่ยวก็ยิ้มแย้มโบกมือบ๊ายบายให้พวกเขาบ้าง แค่นี้ก็มีความสุขแล้ว

นั่งเล่นสบายๆที่หน้าบ้าน

และถ้าใครอยากจะได้บรรยากาศแบบไทยๆ ฟังดนตรีไทยในอากาศเย็นๆ ก็ให้มาในวันลอยกระทง เพราะในวันนั้นจะมีวงดนตรีไทยของเด็กๆ มาเล่นกันที่หน้าบ้าน และในช่วงค่ำกระทงจากคลองแถบนี้จะไหลมาตามน้ำมารวมกันที่หน้าบ้านศิลปิน เสียงเทียนส่องวิบๆวับๆ ก่อนจะแยกย้ายกันไปตามสายน้ำ คงเป็นภาพที่สวยงามไม่น้อยเลย

อ้อ...แล้วหากกลับก็อย่าเพิ่งผ่านเลย "วัดคูหาสวรรค์" ไปเสียเฉยๆ แวะเข้าไปไหว้พระกันเสียก่อน เพราะวัดนี้เป็นวัดสำคัญอีกแห่งหนึ่งในฝั่งธนบุรี วัดนี้เป็นวัดโบราณสร้างมาตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยายังเป็นราชธานี แต่เดิมมีชื่อว่า "วัดศุภลาสิหนาท" ต่อมาพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 ได้มาทรงบูรณปฏิสังขรณ์ และได้เปลี่ยนชื่อวัดมาเป็นวัดคูหาสวรรค์

พระประธานในพระอุโบสถวัดคูหาสวรรค์

ในครั้งนั้นรัชกาลที่ 1 ได้โปรดเกล้าฯให้อัญเชิญพระพุทธรูปปางนั่งสมาธิราบ พระประธานในพระอุโบสถวัดคูหาสวรรค์ซึ่งเป็นพระพุทธรูปที่มีความงดงามเป็นอย่างยิ่ง มาประดิษฐานในพระอุโบสถวัดพระเชตุพน และทรงขนานพระนามว่า "พระพุทธเทวปฏิมากร" และทรงพระกรุณาโปรดให้สร้างพระประธานขึ้นใหม่สำหรับประดิษฐานเป็นพระประธานแทนพระพุทธเทวปฏิมากร รวมทั้งยังได้ทรงสถาปนาพระอุโบสถ ศาลาการเปรียญและเสนาสนะต่างๆในวัดขึ้นอีกเป็นอันมาก

* * * * *
* * * * *

"บ้านศิลปิน คลองบางหลวง" ตั้งอยู่ริมคลองบางหลวง การเดินทาง หากขับรถส่วนตัวมา ให้ขับเข้ามาทางซอยเพชรเกษม 28 จนสุดซอยเพื่อมายังวัดคูหาสวรรค์ สามารถจอดรถได้บริเวณลานจอดรถของวัด และเดินมาตามทางเดินริมคลองทางขวามืออีกประมาณ 150 เมตร ก็จะเจอ "บ้านศิลปินฯ" หรือหากมาด้วยรถประจำทาง ให้มาลงรถที่ปากซอยรัฐเสนิต่างค์ 3 แล้วยืนรอต่อรถรับจ้างเข้ามาจนสุดซอย จากนั้นเดินข้ามสะพานข้ามคลองบางหลวง แล้วเลี้ยวซ้ายมาตามทางเดินริมน้ำ ก็จะเจอ "บ้านศิลปินฯ" เช่นกัน

<http://www.manager.co.th/Travel/ViewNews.aspx?NewsID=9520000121459>

ครวญ

ซิก เซ็นส์ SixSense

เมื่ออยู่ริมฝั่งชล ฉันทลทุกยามเย็น
พักในร่มเงาไมเอน จินตมองเห็นนกบินกลับรัง
ตะวันใกล้จะลับแล้ว เห็นเรือแจวอยู่ริมฝั่ง
เฝ้าแต่ครวญแต่ครวญหาน้ำตาหลัง จึงร้องสั่งอาลัย

เฝ้าแต่ครวญสั่งคำ แม่เรือ ลอยล้าไป
พบคนที่เคยซึ้งใจ ขอเรือนำเธอมาให้ที่
ตะวันใกล้จมแผ่นน้ำ สายชลงาม ดังก่ำมะหุ่ย
โอว่าดาว วาดาวดวงนี้ แสงปล้นริบหรี่ คงริบหรี่เช่นเรา

<http://www.naronk.org/uboard/show.php?Category=thai&No=4349>